ISSN:3030-332X
Impact factor: 9,493
International journal of scientific researchers

SUKUTNI SO‘ZLATGAN HARAKAT

Shohsanam Saparaliyeva
“ Xoreografiya jamoalari rahbari”
ta’lim yo‘nalishi 2-kurs talabasi

Gulshoda Abdiyeva
Ilmiy rahbar : O’zbekistonda xizmat ko’rsatgan artist,
UzDXA dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqs san’atining inson hayotidagi o‘rni, uning ma’naviy va estetik ahamiyati, inson his-tuyg‘ularini ifodalashdagi o‘rni hamda yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, milliy raqs san’atining o‘ziga xos jihatlari va uning inson ruhiyatiga ijobiy ta’siri haqida fikr yuritiladi.

Kalit so‘zlar: raqs, san’at, harakat, his-tuyg‘u, ma’naviyat, milliy qadriyat, estetik tarbiya, raqqosa, ijod, sahna.

San’at insoniyatning ma’naviy boyligi, uning ichki dunyosini aks ettiruvchi bebaho xazinadir. Musiqa, tasviriy san’at, adabiyot kabi san’at turlari orasida raqs alohida o‘rin egallaydi. Chunki raqs so‘zsiz ham inson qalbidagi his-tuyg‘ularni, quvonch va iztiroblarni, orzu va intilishlarni ifoda eta oladi. Shuning uchun ham raqs ko‘pincha “sukutni so‘zlatgan harakat” deb ta’riflanadi.

Raqs inson qalbining eng nozik kechinmalarini harakat orqali tomoshabinga yetkazuvchi noyob san’atdir. Unda har bir qadam, qo‘l harakati, yuz ifodasi va ohang o‘ziga xos ma’no kasb etadi. Shu jihatdan qaraganda, raqs inson qalbi bilan qalb o‘rtasida so‘zsiz muloqot vositasidir. Raqs san’ati insoniyat tarixidagi eng qadimiy san’at turlaridan biri hisoblanadi. Qadim zamonlarda odamlar o‘z quvonchi, g‘alabasi yoki turli marosimlarni harakatlar vositasida ifoda etganlar. Vaqt o‘tishi bilan bu harakatlar takomillashib, yuksak san’at darajasiga ko‘tarildi. Natijada turli xalqlarning o‘ziga xos raqs maktablari va uslublari shakllandi. Raqsning eng muhim xususiyati shundaki, u inson his-tuyg‘ularini hech qanday so‘zsiz ifodalay oladi. Ba’zan minglab so‘z bilan aytib bo‘lmaydigan fikr va kechinmalarni bitta raqs ijrosi orqali tomoshabinga yetkazish mumkin. Shu sababli raqs san’ati inson qalbiga tez va chuqur ta’sir qiladi.

O‘zbek milliy raqsi ham dunyo san’ati xazinasida o‘ziga xos o‘ringa ega. Milliy raqslarimizda xalqimizning tarixi, urf-odatlari, hayot tarzi, ibosi va nazokati mujassamdir. Ayniqsa, ayollar ijro etadigan raqslarda nafislik, go‘zallik va samimiylik yaqqol namoyon bo‘ladi. Qo‘llarning mayin harakati, jozibali qadamlar va yuz ifodalari tomoshabinga estetik zavq bag‘ishlaydi. Raqs nafaqat san’at, balki insonning jismoniy va ruhiy kamolotiga xizmat qiluvchi muhim vositadir. U tanani chiniqtiradi, qomatni chiroyli qiladi, insonda iroda, sabr-toqat va mehnatsevarlikni shakllantiradi. Bundan tashqari, raqs ruhiy holatga ijobiy ta’sir ko‘rsatib, insonning kayfiyatini ko‘taradi va o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi. Bugungi kunda yoshlarning raqs san’atiga bo‘lgan qiziqishi tobora ortib bormoqda. Bu esa yosh avlodni estetik ruhda tarbiyalash, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va san’atga bo‘lgan mehrni kuchaytirishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Raqs bilan shug‘ullanuvchi yoshlar nafaqat san’at sirlarini o‘rganadilar, balki o‘zlarining ma’naviy dunyosini ham boyitadilar. Raqs ijro etayotgan san’atkor sahnada nafaqat mahoratini, balki qalbini ham namoyon qiladi. Uning har bir harakati tomoshabin qalbiga yo‘l topadi va chuqur taassurot qoldiradi. Ana shu jihati bilan raqs sukutni so‘zlatadigan, qalblarni birlashtiradigan buyuk san’at hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, raqs inson qalbining tilidir. U so‘zsiz his-tuyg‘ularni ifoda etadi, insonni go‘zallikka, ezgulikka va yuksak ma’naviyatga chorlaydi. Raqs san’ati asrlar davomida o‘z qadr-qimmatini yo‘qotmagan va bundan keyin ham insoniyatning eng go‘zal hamda sevimli san’at turlaridan biri bo‘lib qolaveradi. Darhaqiqat, raqs — bu sukutni so‘zlatgan harakatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Qodirova M. *O'zbek raqs san'ati tarixi.* – Toshkent: O'qituvchi, 2015.
3. Ahmedov B. *San'at va ma'naviyat.* – Toshkent: Fan, 2012.
4. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. *Raqs.* – Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti, 2005.